

Olimpiada Națională de Matematică
Etapa Județeană și a Municipiului București, 14 martie 2015

CLASA a XII-a

Problema 1. (a) Rezolvați ecuația $x^2 - x + \hat{2} = \hat{0}$, $x \in \mathbb{Z}_7$.

(b) Determinați numerele naturale $n \geq 2$, pentru care ecuația $x^2 - x + \hat{2} = \hat{0}$, $x \in \mathbb{Z}_n$, are soluție unică.

Gazeta Matematică

Problema 2. (a) Calculați

$$\int_0^1 x \sin(\pi x^2) dx.$$

(b) Calculați

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{n-1} k \int_{\frac{k}{n}}^{\frac{k+1}{n}} \sin(\pi x^2) dx.$$

Problema 3. Determinați funcțiile continue și crescătoare $f: [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$, care îndeplinesc condiția

$$\int_0^{x+y} f(t) dt \leq \int_0^x f(t) dt + \int_0^y f(t) dt,$$

oricare ar fi $x, y \in [0, \infty)$.

Problema 4. Fie m și n două numere naturale, $n \geq 2$, fie A un inel care are exact n elemente și fie a un element al lui A , astfel încât $1 - a^k$ este inversabil, oricare ar fi $k \in \{m+1, m+2, \dots, m+n-1\}$. Arătați că a este nilpotent (i.e., există un număr natural nenul p , astfel încât $a^p = 0$).

Olimpiada Națională de Matematică
Etapa Județeană și a Municipiului București, 14 martie 2015

CLASA a XII-a

Problema 1. (a) Rezolvați ecuația $x^2 - x + \hat{2} = \hat{0}$, $x \in \mathbb{Z}_7$.

(b) Determinați numerele naturale $n \geq 2$, pentru care ecuația $x^2 - x + \hat{2} = \hat{0}$, $x \in \mathbb{Z}_n$, are soluție unică.

Gazeta Matematică

Soluție. (a) Cum 4 și 7 sunt coprime, iar $(\mathbb{Z}_7, +, \cdot)$ este corp, ecuația dată este echivalentă cu $\hat{4}x^2 - \hat{4}x + \hat{1} = \hat{0}$, adică, $(\hat{2}x - \hat{1})^2 = \hat{0}$, deci $\hat{2}x = \hat{1}$, de unde $x = \hat{4}$ . ..... **2 puncte**

(b) Fie $n \geq 2$ un număr natural pentru care ecuația dată are soluție unică și fie $a \in \mathbb{Z}_n$ soluția respectivă. Atunci $(\hat{1} - a)^2 - (\hat{1} - a) + \hat{2} = a^2 - a + \hat{2} = \hat{0}$, deci $\hat{1} - a$ este soluție a ecuației date. .... **3 puncte**

Prin urmare, $a = \hat{1} - a$, deci $\hat{2}a = \hat{1}$. În particular, $\hat{2}$ este inversabil în inelul $\mathbb{Z}_n$ și $a = \hat{2}^{-1}$. Rezultă că $\hat{2}^{-2} - \hat{2}^{-1} + \hat{2} = \hat{0}$, de unde $\hat{1} - \hat{2} + \hat{8} = \hat{0}$, i.e., $\hat{7} = \hat{0}$. Prin urmare, n este un divizor al lui 7, deci $n = 7$ . .... **2 puncte**

Problema 2. (a) Calculați

$$\int_0^1 x \sin(\pi x^2) dx.$$

(b) Calculați

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{n-1} k \int_{\frac{k}{n}}^{\frac{k+1}{n}} \sin(\pi x^2) dx.$$

Soluție. (a) Făcând substituția $t = \pi x^2$, integrala devine

$$\frac{1}{2\pi} \int_0^\pi \sin t dt = \frac{1}{2\pi} (-\cos t) \Big|_0^\pi = \frac{1}{\pi}.$$

..... **2 puncte**

(b) Fie $f: [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \sin(\pi x^2)$, și $F: [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}$, $F(x) = \int_0^x f(t) dt$.

Atunci

$$\begin{aligned} \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{n-1} k \int_{\frac{k}{n}}^{\frac{k+1}{n}} f(x) dx &= \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{n-1} \left(kF\left(\frac{k+1}{n}\right) - kF\left(\frac{k}{n}\right) \right) \\ &= \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{n-1} \left((k+1)F\left(\frac{k+1}{n}\right) - kF\left(\frac{k}{n}\right) - F\left(\frac{k+1}{n}\right) \right) \\ &= \frac{1}{n} \left(nF(1) - \sum_{k=1}^n F\left(\frac{k}{n}\right) \right) = F(1) - \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n F\left(\frac{k}{n}\right) \end{aligned}$$

..... **3 puncte**

Limita cerută este

$$F(1) - \int_0^1 F(x) dx = \int_0^1 xF'(x) dx = \int_0^1 xf(x) dx = \frac{1}{\pi}.$$

..... **2 puncte**

Problema 3. Determinați funcțiile continue și crescătoare $f: [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$, care îndeplinesc condiția

$$\int_0^{x+y} f(t) dt \leq \int_0^x f(t) dt + \int_0^y f(t) dt,$$

oricare ar fi $x, y \in [0, \infty)$.

Soluție. Inegalitatea din enunț este echivalentă cu $\int_x^{x+y} f(t) dt \leq \int_0^y f(t) dt$, de unde $\int_0^y f(t+x) dt \leq \int_0^y f(t) dt$, oricare ar fi $x \geq 0$ și $y \geq 0$ . .... **2 puncte**

Cum $f(t+x) \geq f(t)$, oricare ar fi $t \in [0, y]$ și oricare ar fi $x \geq 0$, rezultă că $\int_0^y f(t+x) dt \geq \int_0^y f(t) dt$, deci $\int_0^y f(t+x) dt = \int_0^y f(t) dt$, oricare ar fi $x \geq 0$ și $y \geq 0$ . .... **2 puncte**

Din continuitatea lui f deducem că $f(x+y) = f(y)$, oricare ar fi $x \geq 0$ și oricare ar fi $y \geq 0$. În particular, $f(x) = f(0)$, oricare ar fi $x \geq 0$, deci f este constantă. .... **2 puncte**

Evident, orice funcție constantă verifică condițiile din enunț. .... **1 punct**

Problema 4. Fie m și n două numere naturale, $n \geq 2$, fie A un inel care are exact n elemente și fie a un element al lui A , astfel încât $1 - a^k$ este inversabil, oricare ar fi $k \in \{m+1, m+2, \dots, m+n-1\}$. Arătați că a este nilpotent (i.e., există un număr natural nenul p , astfel încât $a^p = 0$).

Soluție. Fie $k \in \{1, 2, \dots, n-1\}$. Există $p \in \{1, 2, \dots, n-1\}$, astfel încât $m+p$ este divizibil cu k , deci $m+p = kl$. Cum $1 - a^{m+p} = (1 - a^k)(1 + a^k + \dots + a^{k(l-1)})$ și $1 - a^{m+p} \in U(A)$, rezultă că $1 - a^k \in U(A)$ . .... **2 puncte**

Din $1 - a^k = (1 - a)(1 + a + \dots + a^{k-1})$, $k = 1, 2, \dots, n-1$, cu convenția $a^0 = 1$, rezultă că $b_k = 1 + a + \dots + a^{k-1} \in U(A)$, $k = 1, 2, \dots, n-1$ . .... **2 puncte**

Dacă b_k -urile ar fi distincte două câte două, atunci A ar fi corp, deci $a^{n-1} = 1$ și $0 = 1 - a^{n-1} \in U(A)$ — contradicție. .... **1 punct**

Prin urmare, există $1 \leq p < q \leq n-1$, astfel încât $b_p = b_q$. Atunci $0 = b_q - b_p = a^p b_{q-p}$. Cum $b_{q-p} \in U(A)$, rezultă că $a^p = 0$ . .... **2 puncte**